

2013. május

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Május 2.	11:14 UT	utolsó negyed
Május 10.	00:28 UT	újhold
Május 18.	04:34 UT	első negyed
Május 25.	04:25 UT	telehold
Május 31.	18:58 UT	újhold

A bolygók láthatósága

Merkúr: Merkúr: A bolygó legkedvezőbb esti láthatósága lesz májusban. A 12-i felső együttállás után 22-én már próbálkozhatunk a Naptól 12,6°-al eltávolodott bolygó megkezesésével GOTO-s mechanika segítségével, napnyugta környékén. A fényes, -1,2 magnitúdós bolygó ekkor 0,86 fázisú mutat és 5,5" átmérőjű. Fázisa lassan fogy, átmérője pedig lassan nő ahogy távolodik a Naptól. Hó végén a 64%-os, még -0,4 magnitúdós bolygó majd két órával nyugszik a Nap után, napnyugtakor 15° magasan van az égen, feltűnő és kiválóan megfigyelhető.

Vénusz: Fényesen ragyog az esti nyugati ég alján, láthatósága fokozatosan javul. A hónap elején fél, a végén egy és negyed órával nyugszik a Nap után. Fényessége -3,9 magnitúdó, átmérője 9,8"-ről 10,3"-re nő, fázisa 0,99-ről 0,96-ra csökken. A majdnem teli fázisú bolygót érdemes még mindig a nappali égen megfigyelni.

Mars: Előretartó mozgást végez az Aries, majd a Taurus csillagképben. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. Fényessége 1,2-ről 1,4 magnitúdóra csökken, átmérője 3,8".

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Taurusban. Este kereshető a nyugati ég alján, de a hónap végén már csak egy órával nyugszik a Nap után, lassan elvész az alkonyi fényekben. Fényessége -1,9^m, átmérője 33".

Szaturmusz: Hátrál a Libra, majd 13-ától a Virgo csillagképben. Az éjszaka nagy részében látható, napkelte előtt nyugszik. Fényessége 0,2 magnitúdó, átmérője 19".

Uránusz: Kora hajnalban kel. A hajnali délkeleti ég alján, közel a látóhatárhoz kereshető a Pisces csillagképben.

Neptunusz: Éjfél után kel. Hajnalban kereshető az Aquarius csillagképben.

Kaposvári Zoltán, Kiss Áron Keve

**Mélyég-ajánlat:
az NGC 5005 és környéke**

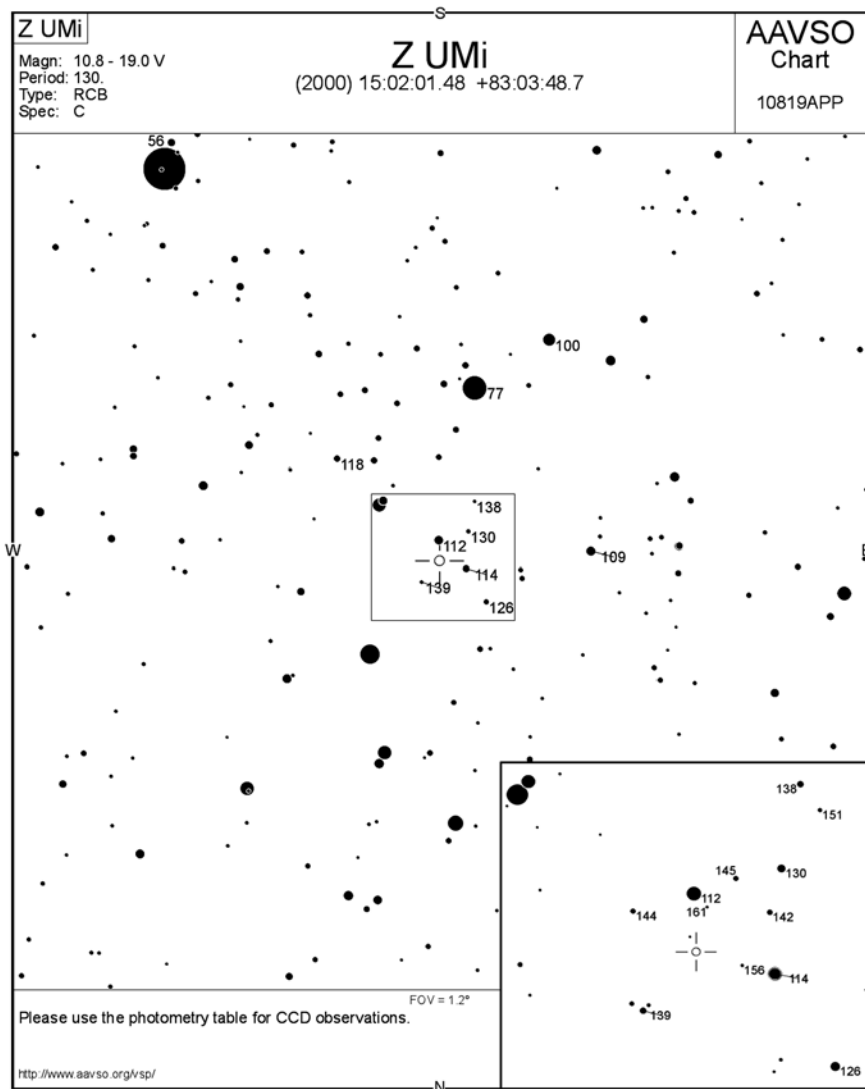
A galaxisról a Mélyég-rovat hasábjain olvashatunk. Keressük fel minél kisebb távcsóval – mi a legkisebb műszer, amivel már látjuk? A nagytávcsöves megfigyelőket (25 cm felett) részletes rajzok készítésére biztatjuk (150x felett). A fotósok látványos képeket készíthetnek a galaxisok több rétegéről. Várjuk a megfigyeléseket a terület többi galaxisáról is, így az NGC 5033-ról, az IC 4182-ről, illetve az NGC 5112-ről és az NGC 4868-ról, NGC 4914-ről is.

Kellemes májusi éjszakákat kíván:

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga: a Z UMi

Rovatunkhoz kapcsolódva az RCB típus egy kevésbé fényes, ám annál izgalmasabban viselkedő képviselőjét mutatjuk be. A Z Ursae Minoris változásaira a viszonylag közelmúltnak számító 1994-es évben derült fény, felfedezését követően azonban rendszeres AAVSO-adatsorok állnak rendelkezésre, sőt, mára az egyik legjobban észlelt RCB típusú változóznak számít. Minimumainak üteme és mélysége is nagyon változatos képet mutat. 11^m-s maximumából olykor csupán 14^m-ig halványodik, de több alkalommal akár 16^m-ig is, minimumai között eltelt idő pedig fél-egy év között szórnak,

de minden esetben elmondható, hogy változásai szokatlanul gyorsak, meredek fel- és leszálló ágakkal. 2007-ben különösen mély és hosszú ideig tartó minimuma kezdődött. Mintegy fél éven át 18^m közelében járt, majd igen lassan, bő két éven keresztül nyerte vissza maximális fényességét. 2010 elejétől meglehetősen rapszodikus viselkedést

mutatott, szinte nem volt nyugodt időszaka. Tavaly váratlanul ismét lezuhant 18^m-ig, innen viszont rövid időn belül visszatért a vizuálisan is észlelhető tartományba. Jelenleg is éppen e fényesedési folyamat részesei lehetünk, jelen sorok írásakor (március elején) már 13 magnitúdó környékén jár.

Bgb